

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

GÜNLÜDÜR
30/04/2026

Sayı :E-75833232-610-7973055
Konu :Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

7/42803

İlgi : 09.04.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1836037 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, Erzincan Milletvekili Sayın Mustafa SARIGÜL tarafından tevcih edilen 7/42803 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek'te gönderilmektedir.
Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:225EEB69-E493-4159-9B63-638068C92E33

Belge Doğrulama Adresi:<https://www.turkiye.gov.tr/stb-ebys>

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510 Çankaya /ANKARA

Telefon :03122016100

Bilgi İçin:soruongesi@sanayi.gov.tr

Faks:03122016103

İnternet adresi: www.sanayi.gov.tr

Kep:sanayiveteknolojibakanligi.strateji@hs01.kep.tr

ERZİNCAN MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA SARIGÜL'ÜN

7/42803 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Türkiye'nin kilogram başına ihracat değeri 2002 yılında yaklaşık 1 dolar civarındaydı. Bu değer bugün yaklaşık 1,4 dolar seviyesindedir.

Türkiye'nin 2002 yılı toplam ihracatı yaklaşık 36 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin 2025 yılı toplam ihracatı 273,4 milyar dolardır.

23 yılda ihracat 7 kat artmasına rağmen kilogram başına değer çok sınırlı artmıştır.

Türkiye dünyanın en büyük fındık üreticisi, en büyük makarna ihracatçılarından biri, önemli tekstil ve otomotiv üreticisi olmasına rağmen küresel ölçekte güçlü markalara sahip değildir.

Bakanlığın 2013-2017 Stratejik Planı, 2020-2024 Stratejik Planı, performans programları incelendiğinde, sanayide yüksek teknoloji üretimi ve katma değer artırılması hedeflerinin yıllardır tekrarlandığı görülmektedir.

Ancak bu hedeflere rağmen: yüksek teknoloji ihracatı düşük kalmış, kilogram başına ihracat değeri sınırlı artmıştır.

Bu bağlamda;

Soru 1- Türkiye neden hâlâ düşük katma değerli ihracat yapan ülkeler liginde kalmaktadır?

Soru 2- Türkiye neden üretim yapabilen ama marka oluşturamayan bir sanayi yapısında sıkışmıştır?

Soru 3- Bakanlığınız stratejik planlarında yer alan hedeflerin neden gerçekleşmediğine ilişkin bir değerlendirme yapmış mıdır?

CEVAPLAR:

Türkiye’de, imalatla teknoloji yoğunluğunun artırılmasına ve daha yüksek katma değerli üretim yapısına geçişin hızlandırılmasına yönelik olarak kapsamlı bir üretim, teknoloji, Ar-Ge ve yenilik ekosistemi inşa edilmiştir. Bu bağlamda 2025 yılında 112 milyar Dolar tutarında yüksek ve orta-yüksek düzeyde ürün ihracatı gerçekleştirilirken yüksek teknolojili ürünlerde yüzde 12,5, orta-yüksek teknolojili olanlarda ise yüzde 10,6 oranında artış sağlanmıştır. Son 5 yıllık dönemde ihracattaki artışın neredeyse tamamının yüksek ve orta-yüksek teknolojili ürünlerden kaynaklandığı görülmektedir. Ayrıca, ihracat yapılan ülke sayısı da önemli ölçüde artmıştır.

Türkiye’nin teknoloji yoğunluklu ihracat verileri, özellikle son yıllarda “orta-yüksek teknoloji” grubundaki güçlü ivmeyle dikkat çekmektedir. TÜİK ve Ticaret Bakanlığı’nın en güncel verilerine göre, 2025 yılı sonu itibarıyla, yüksek ve orta-yüksek teknolojili ürünlerin toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı %43,5 seviyesine yükselerek tarihi bir zirveye ulaşmıştır. 2002 yılından günümüze, Türkiye’nin ihracat yapısında tarım ve düşük teknolojiden, sanayi ve orta-yüksek teknolojiye doğru belirgin bir geçiş yaşanmıştır. Son 5 yıllık trend incelendiğinde ise bu artışın hızlandığı görülmektedir.

Söz konusu artışta; Savunma ve Havacılık, Otomotiv Dönüşümü ile Kimya ve Eczacılık sektörlerinde kaydedilen olumlu gelişmelerin etkisi büyüktür. Nitekim, bu kapsamda hava ve uzay araçları imalatı yüksek teknoloji grubunun lideri haline gelirken, otomotiv ve makine gibi sektörlere yapılan yatırımlar, orta-yüksek teknoloji payını yukarı çekmiştir.

Tüm bu önemli gelişmelerin temelinde ise Türkiye'nin 2002 yılında 1,2 milyar Dolar olan Ar-Ge harcamalarının 19,9 milyar Dolara çıkarılması yatmaktadır. Gerçekleştirilen bu önemli atılım sayesinde, Ar-Ge harcamalarının milli gelir içindeki binde 5'lik payı da yüzde 1,46 düzeyine yükseltilmiş, bu alanda Avrupa'nın önde gelen sanayi ülkeleri ile benzer seviyelere ulaşılmıştır. Dolayısıyla Türkiye, güçlü üretim temeli üzerinde katma değeri daha yüksek ürünlere doğru hızlı bir geçiş süreci yaşamaktadır ve bu alandaki dönüşüm her geçen gün daha belirgin hâle gelmektedir.

Bu kapsamda Bakanlığımız; Türk sanayisini daha rekabetçi hale getirerek yüksek katma değerli, ileri teknolojiye dayalı, çevreye ve topluma duyarlı bir sanayi yapısına dönüşümü hızlandırmayı amaçlamaktadır.

Bakanlığımızca, ileri teknoloji ürünleri alanında yatırım yapmak isteyen girişimci ve sanayicilerimiz için yürütülmekte olan ve geniş bir yelpazeye yayılan yüksek nitelikte destek programları ve yatırım teşvikleri bulunmaktadır. Bunlar; Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı, HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı, Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi Programı (YTAK), Devlet Yatırım Teşvikleri, Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA-I, IPA-II ve IPA-III) kapsamındaki proje destekleri, Teknoloji ve İnovasyon Fonu (TIF), Dijital Dönüşüm Destek Programı, Kalkınma Ajansı destekleri, TÜBİTAK'ın Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB) tarafından yürütülen destek programları ile KOSGEB programlarıdır.

Örneğin HIT-30 programı vasıtasıyla, 2030 yılına kadar 30 milyar Dolar devlet desteği öngörülen mobilite, sağlıklı yaşam, dijital teknolojiler, haberleşme, uzay, yeşil enerji ve yarı iletkenler gibi başlıklarda ülkemizde hayata geçecek büyük ölçekli yatırımlar, güçlü şekilde desteklenmektedir. Teşvik sisteminin ana unsuru olan Teknoloji Hamlesi Programı çerçevesinde ise bugüne kadar 216 proje desteklenmiştir. Yaklaşık 200 milyar TL yatırım büyüklüğüne sahip bu projeler tamamlandığında, ticaret dengesine yılda 12 milyar Dolar katkı sağlanması öngörülmektedir.

Diğer taraftan, günümüzde Türk markaları; savunmadan otomotive, e-ticaretten beyaz eşyaya, ulaşımdan sağlığa pek çok alandaki yenilikçi fikir ve projeleriyle ülkemizin gurur kaynağıdır. Nitekim ülkemiz hâlihazırda, bugüne dek aldıkları yatırımlarda elde ettikleri değerleme milyar dolar seviyesini aşan ve oyun, yazılım ve e-ticaret girişimleri olarak dünyada ön plana çıkan teknoloji girişimlerine sahiptir.

Bu bağlamda, KOSGEB eliyle yürütülmekte olan Küresel Rekabetçilik Programı vasıtasıyla ülkemizdeki yeni Turcorn adaylarına 50 milyon TL'ye kadar finansman desteği sunulmakta, bu destek sınai mülkiyet haklarına ilişkin olarak katlanılan hizmet giderlerini de kapsamaktadır. Ayrıca, Ticaret Bakanlığımızca yürütülen Marka ve TURQUALITY destek programı gibi çeşitli imkânlar da mevcuttur.

Öte yandan, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) tarafından yayımlanan "2025 Dünya Fikri Mülkiyet Göstergeleri Raporu" ve TÜRK PATENT'in güncel verilerine göre ülkemiz, marka başvurularında küresel ölçekteki başarısını perçinlemiş durumdadır. Buna göre Türkiye, toplam marka başvurularında dünyada 7. sırada yer almaktadır. Ülkemiz, sadece kendi vatandaşları ve firmaları tarafından yapılan "yerli" marka başvuruları baz alındığında dünyada 6'ncı, Avrupa'da 2'nci sıraya yükselirken, yerli marka tescil sayılarında ise Avrupa birincisi konumundadır. Bunun yanı sıra, coğrafi işaretlerimizin uluslararası markalaşması ve ticarileşmesi için yerel ürünlerimizi markalaştıran Anadoludakiler Projesi de başarıyla sürdürülmektedir.

Bakanlığımız; içinde bulunduğumuz çağın ekonomik koşulları çerçevesinde planlı sanayileşme, yerel kalkınma, Ar-Ge ekosistemi, nitelikli istihdam, ileri teknoloji yatırımları ile yüksek teknoloji ihracatının güçlü bir destekçisi olmaya devam edecektir.